

B-uppsats

Skolsegregationen i Sverige – en studie om Vivallaskolan

Leo Pedersen – 19950922-0134

Irfan Kozica – 19910911-6773

Samhällsplanerarprogrammet

Kurs: KGBB53 – Samhällsvetenskaplig metod och uppsats

Examinator: David Scott

Datum: 2017-06-14

Retur 1:

Retur 2:

Retur 3:

Godkänd:

Erhållna poäng:

Betyg:

Lärarens sign:

B- uppsats

Skolsegregationen i Sverige – en studie om Vivallaskolan

Skriven av:

Leo Pedersen

Irfan Kozica

Sammanfattning

Av våra tidigare erfarenheter har vi märkt skillnader på skolor när det handlar om population, resurser, skolresultat och elevernas engagemang.

I denna uppsats har vi valt att fokusera på vilken effekt segregering har på elevernas skolgång, samt vilken effekt det fria skolvalet har på segregeringen i skolan.

Vi har valt att studera Vivallaskolan som ligger i ett särskilt utsatt och mångkulturellt område i Örebro, där vi undersökt vilka förutsättningar och möjligheter eleverna har på denna skola.

Vidare har vi jämfört skolan med två andra skolor som ligger i mer eftertraktade områden. Den främsta anledningen till vår studie är att vi upplever ämnet som intressant och därför har vi valt att studera närmare. Vi valde att ha en kvalitativ metod som vår huvudmetod där vi gjort fem intervjuer med föräldrar till elever som går på Vivallaskolan.

Vidare har vi även använt oss av tidigare forskning i form av olika avhandlingar och böcker. Resultaten vi fått är att föräldrarna upplever att det geografiska läget på Vivallaskolan har en dålig påverkan på både eleverna och skolan, de är även överens om att det korta avståndet till skolan är anledningen till att deras barn går där. Vidare upplever de att det borde finnas fler svenskfödda elever i skolan.

I vår analysdel har vi kopplat våra resultat med den tidigare forskning som vi använt och kommit fram till intressanta slutsatser. Några av de slutsatser vi kommit fram till är att eleverna på Vivallaskolan inte har samma förutsättningar som elever på de mer populära skolorna. Föräldrarna upplever fördelningen av olika ursprung som väldigt dålig och tycker att eleverna skulle ha bättre möjligheter att utvecklas på andra skolor.

Förutom den ökade bostadssegregationen så är även det fria skolvalet en orsak till att skolor blir mer segregerade.

Nyckelord: Segregering, mångkulturellt, bostadssegregation.

Innehållsförteckning:

1. Inledning och bakgrund	Sid 4
1.1 Syfte	Sid 5
1.2 Frågeställningar	Sid 5
2. Vivallaskolan och området	Sid 6
3. Metod	Sid 8
4. Tidigare forskning	Sid 11
5. Resultat	Sid 18
6. Analys	Sid 20
7. Slutsats & diskussion	Sid 24
8. Bilaga 1	Sid 26
8.1 Bilaga 2	Sid 26
9. Källförteckning	Sid 27

1. Inledning och bakgrund

Segregation finns på flera olika nivåer, exempelvis att stadsdelar är segregerade är påtagligt för vem som helst som besöker stadsdelen. Om man är i en förort så är det oftast invandrare och låginkomsttagare som bor där. Jämfört med mer centrala delar av staden så är det välutbildade och höginkomsttagare som är bosatta där, anser vi. Men det vi ska fokusera på i denna studie är segregation som förekommer i skolor.

En av oss har gått på flera olika skolor där man märkt stora skillnader i elevernas engagemang beroende på i vilket område skolan låg samt hur fördelningen mellan svensk och utrikes födda såg ut på skolan. Detta är ett ämne som väckt ett intresse hos oss båda och därför vill vi veta mer om det.

Vi vill analysera och ta reda på hur det påverkar elevernas skolgång att gå i en segregerad skola, samt om det fria skolvalet har någon effekt på skolsegregation. Det har gjorts flera forskningar om skolsegregation både i Sverige men även globalt i andra länder vilket har resulterat till att det är en välkänd vetenskaplig problematik.

För att få svar på våra frågor har vi valt att fokusera på Vivallaskolan som ligger i ett av Sveriges särskilt utsatta områden i Örebro. Ingen av oss har tidigare erfarenheter av denna skola men efter att ha gjort en sökning på nätet om området Vivalla så har vi nästan bara fått upp olika tidningsartiklar som beskriver stora polisinsatser, djupa konflikter, dödshot, rån med mera. Detta har gjort oss mer intresserade att titta närmare på skolan i området.

Det vi redan visste innan vi gjorde denna studie är att det finns segregerade skolor och att de oftast ligger i olika förortsområden runt om i landet. Som Ove Sernhede (2009) skriver så är skolor som ligger i förorter till storstäder ofta segregerade och eleverna har inte samma förutsättningar som i andra ej segregerade skolor. Men det vi inte vet är hur det påverkar elevernas skolgång i form av skolresultat, hur resursfördelningen ser ut samt om eleverna verkligen har samma förutsättningar som andra elever på de mer populära skolorna. *Vi vill även veta föräldrarnas åsikter kring elevernas möjligheter på Vivallaskolan*

1.1 Syfte

Syftet är att få en djupare inblick i de negativa effekterna av segregation i skolan.

Vi har valt att fokusera på Vivallaskolan eftersom det är en stigmatiserad skola som ligger i ett utsatt område med få som går ut med fullständiga betyg.

Men hjälp av tidigare forskning samt föräldrarna på Vivallaskolan vill vi kunna fördjupa oss och få en bättre inblick i hur det är och vad det innebär att gå på en segregerad skola och hur det påverkar elevernas skolgång.

Dessa frågor tycker vi är viktiga eftersom vi anser att skolgången har en stark påverkan på elevernas framtid. Exempelvis att sämre skolresultat kan i många fall leda till en sämre utbildning och därmed ett sämre jobb med en låg inkomst som gör att man endast kan bo på området med lägst hyra, detta ser vi som hinder som gör det svårt att integrera sig i samhället.

1.2 Frågeställningar

Hur ser föräldrarna på barnens möjligheter att lyckas i Vivallaskolan?

Har elever på Vivallaskolan samma förutsättningar som elever på de mer populära skolor?

Har fria skolval en påverkan på skolsegregering?

2. Vivallaskolan och det geografiska området

På sin hemsida (2016) framstår Vivallaskolan som en mångkulturell grundskola som består av ca 750 elever som talar över 30 olika språk. Vidare beskrivs skolan som en lagorganiserad skola med väldigt erfaren personal som har förmågan att möta olika kulturer och elevernas behov.

På Örebro kommuns hemsida (2016) står det att man har under en längre period diskuterat nedläggning av Vivallaskolan men under tiden som vi gjort denna studie har vi fått reda på att årskurs 7-9 kommer att läggas ned på denna skola med anledningen att politikerna i Örebro kommun vill att alla elever ska få samma chans att lyckas.

På Vivallas hemsida (u.å) skriver man att bostadsområdet byggdes i slutet av 60-talet och består av cirka 2 500 lägenheter där majoriteten är hyresrätter som ägs av Örebrobostäder. I Vivalla centrum finns en byggnad som består av olika typer av service så som livsmedelsbutiker, vårdcentral och folktandvård. Förutom Vivallaskolan så finns det även ett utbud av flera förskolor i området.

Polisens nationella operativa avdelningens underrättelseenhet skriver i sin rapport (2015) att det i Sverige totalt finns 53 olika områden som klassas som utsatta områden i tre olika grader: riskområden, utsatta områden och särskilt utsatta områden. Alla Sveriges områden har bedömts utifrån tre kriterier: boendes tendens att delta i rättsprocessen, polisens möjlighet att utföra sina uppdrag och parallella samhällsstrukturer. Om dessa problem är vanligt förekommande i ett område blir området klassat som särskilt utsatt område. Vivalla är en utav 15 av dessa 53 områden som uppfyller kriterierna för att klassas som ett särskilt utsatt område.

I rapporten nämns även att situationen i ett särskilt utsatt område förhindrar och ibland gör det omöjligt för polisen att göra sitt jobb. De boende upplever en möjlig hotbild av de kriminella i området samt att hot och våldshandlingar kan förekomma mot vittnen och anmälare. Detta leder till att de boende inte vill delta i rättsprocessen. Ett särskilt utsatt område innebär även delvis att det förekommer olika typer av extremism samt personer som reser iväg för att delta i strid.

Det finns en risk för att olika kriminella nätverk börjar samarbeta med varandra i fall det ligger andra utsatta områden i närheten av ett särskilt utsatt område. Området Varberga ligger

endast 1,8km gång/cykelväg från området Vivalla och är klassat som ett utsatt område, detta innebär att det finns en risk för att kriminella nätverk i dessa två områden samarbetar med varandra och därmed utgör mer hot mot det övriga samhället.

3. Metod

Vi har använt oss utav kvalitativ metod som är huvudmetoden i vår studie. Metoden består av intervjuer, detta för att få en så djup förståelse som möjligt.

Fördelar som Johannessen, A & Tufte, P, A. (2003) tar upp i med denna metod är att man har större flexibilitet genom att man inte behöver följa intervjuguiden till fullo, därmed kan man exempelvis ställa följdfrågor och fördjupningsfrågor under intervjuens gång för att få en djupare förståelse samt upptäcka nya teman. De nackdelar som tas upp är att det kan vara svårarbetat eftersom alla har olika åsikter vilket leder till olika svar, därmed får man ett väldigt brett resultat med få samband.

När det kommer till vår målgrupp inför intervjuerna så var det viktigt för oss att intervjua personer som kan ha mycket att berätta, detta för att få både bredare men även djupare svar, vilket är vårt syfte med detta metodval. För att hitta den rätta målgruppen så ansåg vi det vara bäst om personerna hade en koppling till Vivallaskolan.

Vi kontaktade en lärare på Vivallaskolan som en av oss är bekant med sen tidigare, därefter besökte vi skolan för att berätta lite mer om vår studie. Med hjälp av läraren på skolan så lyckades vi få fem föräldrar som har sina barn som går på Vivallaskolan att ställa upp på intervju och därmed bokade vi en intervjutid med vardera föräldern.

Eftersom ingen av oss har tidigare erfarenhet av intervjuer så bestämde vi oss för att båda delta på intervjuerna. Detta tycker vi underlättar dels att få med så mycket information som möjligt och inte råka glömma vissa punkter men även för att hålla samtalet mer neutralt. Inför intervjun gjorde vi en intervjuguide där intervjun är strukturerad med frågor i given ordning. Detta förutom att det blir ett smidigare sätt för oss så undviker vi att ställa olika frågor till olika intervjupersoner, vilket exempelvis leder till att man inte får ut lika mycket av varje intervju.

Under intervjuguiden så tänkte vi även igenom vilka eventuella följdfrågor vi kunde ställa för att få ut så mycket information som möjligt istället för att för snabbt hoppa till nästa fråga. Vi följde heller inte intervjuguiden till punkt och pricka, Johannessen, A & Tufte, P, A. (2003) skriver att den intervjuade kan ta upp saker man inte tänkt på under intervjun som kan

vara intressant, och då kan det vara mer passande att komma med följdfrågor istället för att följa intervjuguiden till fullo.

Som Johannessen, A & Tufte, P, A. (2003) skriver så finns det riktlinjer som det vetenskapliga rådet har skapat. Vi har följt tre utav fyra av deras krav (informationskravet, samtyckeskravet och nyttjandekravet). Konfidentialitetskravet kände vi att vi inte behövde använda oss av eftersom vi inte behövde någon av informanternas personuppgifter till vår studie. Alla intervjuade har fått välja om de vill vara anonyma, två av dem ville det och vi drog slutsatsen att göra alla intervjuer anonyma. Detta gjorde vi först av etiska skäl men även för att undvika att man blandar ihop informanterna i studien. Vidare så var vi tydliga med att det även var möjligt att hoppa över eventuella frågor som den intervjuade inte ville besvara. Den registrerade datan utifrån denna metod har vi gjort genom anteckningar under intervjuens gång. Efter intervjuerna så skrev vi rent och sammanfattade svaren, men innan vi började med att dra några slutsatser så skickade vi intervjufrågorna ihop med svaren till tillhörande föräldern. Detta gjorde vi för att möjliggöra för dem att ta del av den och därmed säkerställa oss om att det inte har hänt något missförstånd under intervjuens gång.

Vidare använde vi oss även av kvantitativ metod som bestod av fem enkätfrågor med svarsalternativen Ja och Nej samt en möjlighet att lämna en kommentar på frågan. Anledningen till att vi också använde oss av denna metod är dels för att få en bättre överblick men även för att vi ville veta vad andra målgrupper än bara föräldrar hade för åsikter, och därmed kunna dra mer trovärdiga slutsatser.

Vår målgrupp var slumpmässigt utvald och gav oss endast 20 svar på enkäten. Med det lilla urvalet så kommer vi inte kunna dra några slutsatser kring detta resultat. Men vi tycker ändå att den data vi fått in är användbar och därför har vi det som en förundersökning till vår studie. Nackdelar som Johannessen, A & Tufte, P, A. (2003) tar upp kring denna metod är att den har en liten flexibilitet och att den bara ger svar på den exakta frågan som ställs vilket leder till att man kan missa viktig information.

Vidare så använde vi oss av programmet SPSS för att koda den data vi hade samlat in. För att sedan analysera datan utgick vi från Johannessen, A & Tufte, P, A. (2003) bok och valde att använda oss av "Deskriptiv statistik" för att se den procentuella skillnaden på de som svarat ja

respektive nej på frågorna. Detta ansåg vi var mer passande till förundersökningen än exempelvis ett χ^2 test, då vi fick så pass lite svar på enkäten. Som Johannessen, A & Tufte, P, A. (2003) beskriver så vore ett χ^2 test mer passande om vi hade fått fler svar på enkäten och om vi ville se sannolikheten till samband mellan svaren, vilket inte var vårt mål med enkäten.

4. Tidigare forskning

Det har forskats mycket tidigare kring skolor och segregation i skolor runt om i världen, med många inriktningar och synvinklar. I Sverige har det kommit mycket forskning efter att det fria skolvalet infördes eftersom många anser att det har gjort de svenska skolorna mer segregerade än det var innan.

Jenny Kallstenius (2010) analyserar i sin avhandling det fria skolvalet och dess effekter. I denna avhandling går hon in på skolvalfrihet, integration och segregation i Stockholm där man analyserar bland annat utvecklingen på olika grundskolor som tagit emot elever som kommer från olika socialt utsatta områden i Stockholm. Detta väcker även frågor om orsaken till att elever som bor i förortsområden söker sig till skolor i Stockholms innerstad samt hur relationer mellan olika elevgrupper ser ut. Skolvalsfriheten har man valt att analysera med hjälp av intervjuer med föräldrar, lärare och rektorer där alla har haft olika åsikter om skolvalsfriheten. Detta ger en bra verklighetsbild.

Många kommuner anser att friskolornas expansion har lett till de kommunala skolorna har fått färre elever och fått ett överflöd av resurser av lärare. Vidare skrivs det om kommunala skolor som läggs ner på grund av konkurrens från friskolor. Konkurrensen har ökat eftersom fler och fler privatskolor har öppnats samtidigt som båda typerna av skolor vill locka till sig ännu mer elever. Detta gör att skolor måste ha bra rykten och varumärken, annars kommer elever sluta söka sig till skolan och i värsta fall lägga ner skolan. Dessa saker har inte varit självklarheter när det kommer till skolor menar Kallstenius.

Kajsa Yang Hansen & Jan-Eric Gustafsson (2015) studerar i sin studie det fria skolvalet. Denna studie har undersökt förändringar när det kommer till skolsegregationen mellan olika kommuner i Sverige år 1998-2011 samt vilka kopplingar dessa förändringar har med det fria skolvalet. Studien visade att nivån av skolsegregationen förändrades mellan olika kommuner och man drog slutsatsen att den avgörande faktorn för skolsegregationen var skolvalet. I studien har man sökt efter orsakerna till skolsegregation där man analyserade skillnader mellan skolor i tre kommunkategorier. Resultaten visade att storstadsskolorna var de som var mest segregerade medan skolor i mindre städer och på landsbygdsområden var de som varit minst segregerade. Ännu en resultat värd att nämna var att skolsegregationen när det kommer

till migrationsbakgrund har ökat i storstadsområdena och storstäderna, och att orsaken till detta kan vara bostadssegregation och skolval.

I artikeln skriver de att undervisningskvaliteten i form av kompetenta lärare, bättre ledarskap och resursfördelning varierar märkbart bland skolorna. Och en förklaring till detta skulle kunna vara att lärarna också väljer sina skolor vilket i sig leder till en ojämn fördelning av bra och dåliga lärare i skolor.

Eva Andersson, Bo Malmberg, John Östh (2011) har studerat hur det fria skolvalet har påverkat elevernas reseavstånd till skolan. Efter att det svenska skolsystemet hade börjat med fria skolval som gjorde att studenterna fick välja vilken skola de vill gå på, så var de som bodde närmast skolan högst prioriterade.

I denna rapport har man valt att fokusera på möjligheterna att använda sig av fria skolval, därmed har de analyserat skillnader i skolans avstånd bland elever mellan år 2000-2006 med syftet att ta reda på vem som reser kortare respektive längre avstånd och därmed utför ett skolval. Skolval kan även vara begränsningar till möjligheter för de familjer som har mindre resurser i form av exempelvis transportkostnader vilket därmed förhindrar att alla kan använda sig av fria skolval.

Några av de intressanta resultat är att reseavståndet till skolan har visat sig ha ökat från år 2000 men det har även visat sig att utrikesfödda elever reser en kortare avstånd till skolan (förutom de som har högutbildade föräldrar), jämfört med svenskfödda elever. Även elever från familjer med ekonomiskt bistånd reser kortare avstånd till skolan vilket visar att sociala och missgynnade etniska grupper har en betydligt lägre rörlighet.

I Anders Böhlmark, Helena Holmlund och Mikael Lindahl (2015) rapport studerar de hur det fria skolvalet har påverkat skolsegregationen i olika kommuner.

De menar att skolorna är segregerade utifrån vilken ekonomisk ställning man har, exempelvis att det är en högre sannolikhet att möta någon i skolan med samma socioekonomiska ställning än vad det är att möta någon med en annan position. I kommuner som har ett utbrett val till fristående skolor har skolsegregationen mellan utrikes och svenskfödda elever ökat jämfört med andra kommuner där skolval inte är lika vanligt.

De har även tagit boendesegregation i åkt vilket enligt dem är den faktor som har störst påverkan på skolsegregationen eftersom de flesta elever går i den närmsta skolan.

Skolvalssystemet har också en stor betydelse för eleverna eftersom det påverkar vilken skola man kommer in på, exempelvis är en av svenska grundskolors urvalsgrunder närhetsprincipen vilket innebär att de elever som bor i närheten av skolan har förtur. Detta skapar en stark koppling mellan boendesegregationen och skolsegregationen. Rapporten diskuterar även att alla familjer inte har samma förutsättningar att ta till sig viktig information om skolval och kvalitén på skolorna, vilket gör att vissa föräldrar vill ha barnen på en skola som de annars inte skulle vilja om de hade bättre kunskaper kring skolval och kvalitén på skolan.

Detta är inte ett fenomen som bara förekommer i Sverige. Ann Owens, Sean F. Reardon & Christopher Jencks (2016) går in på hur inkomstsegregation sammanhänger med skolsegregation. Deras utgångspunkt är skolor i USA och hur de är segregerade. De menar att etnisk segregation inom skolor finns det mycket studier kring, medans det inte finns lika många studier om inkomst segregation och skolor. De studerar om inkomst olikheter bland familjer påverkar jämlikheten bland skolresultat. Ju sämre familjen till elevens inkomst är, desto större chans är det att elevens skolresultat försämras. Denna artikel utgår ifrån skolor i USA, där detta är ännu mer påtagligt eftersom de inte har samma skolsystem som i Sverige. I de flesta fall är skolgången dyrare för elever i USA jämfört med i Sverige, oavsett om man går på kommunal skola eller en privat skola. Många väljer skola utifrån det område man bor i och sedan finns det många familjer väljer var man bosätter sig beroende på var de bästa skolorna finns. Detta gör tyvärr att både boendesegregation och skolsegregation ökar enligt Owens, Reardon & Jencks.

En annan anledning varför många anser att skolor blir mer segregerade är att elever som är invandrare eller vars familj är låginkomsttagare ofta går på skolor med likasinnade, vilket Meredith P. Richards (2014) studerar. Hon utgår ifrån begreppet "gerrymandering" vilket på svenska kan översättas till att människor går ihop för att påskynda något eller förhindra något exempelvis. Begreppet används i artikeln som att "lika söker sig till lika" inom skolan, vilket gör skolan segregerad. Det kan även vara att skolorna själva har förutfattade meningar om vilka elever ska gå på ens skola, beroende på etnicitet, betyg och liknande. Vidare menar man att eftersom många söker sig till den skola i det område de bor i så blir ofta skolan lika segregerad som bostadsområdet, men skolan kan även bli ännu mer segregerad än bostadsområdet. Så nu följer skolor ofta mönster från bostäder och dess segregation, men man kan även hitta mönster som inte påfunnits i bostadssegregation.

Dylan Conger (2005) analyserar hur elever från samma bostadsområde söker sig till samma skola och ökar därav segregeringen. Artikeln handlar om etnisk segregation inom grundskolor i New York. I detta fall så är segregationen mellan skolor större än segregationen inom skolor. Detta är till stor del på grund av att de flesta elever i grundskolan i New York får en plats på skolan i deras bostadsområde, så denna segregation mellan skolor är till stor del på grund av boendesegregationen i New York. Deras data visar att i skolorna i New York går det inte att ha det helt segregerat inom skolan eftersom skolorna är så pass stora och att det finns så pass många etniciteter. Sedan menar man att en skola som inte är segregerad alls är inte det man ska ha som utgångspunkt utan mer att man bara har etnicitet i åtanke när man skapar klasser eller inte har det i åtanke alls. Man har även gjort statistiska tester, ett där man slumpmässigt sammansätter klasser oberoende på etnicitet och ursprung och ett där man sammansätter klasserna med elever endast med samma etnicitet. Resultatet från dessa tester var att den faktiska segregationen inom klasserna var två till fem gånger högre än testerna. Detta visar att klasser ofta sammansätts systematiskt utifrån ursprung och andra faktorer vilket gör segregationen inom skolan större.

Brooke Sykes (2011) studerar hur teorier kring bostadssegregation kan påverka skolsegregation. En stor teori som man menar påverkar skolsegregation och elevers resultat i skolan är "The neighbourhood effect". Med "The neighbourhood effect" menas att var man bor har påverkan på hur vi ser världen, hur omvärlden ser på oss och vilka möjligheter vi har i livet. Ett bra bostadsområde kan förstärka hur man ser på ens chanser i livet, samtidigt som ett sämre bostadsområde kan försämra ens syn på möjligheter i livet. Denna effekt har påverkan på boendesegregation, skolsegregation och elevers resultat i skolan till viss utsträckning. Bokens syfte är att se "The neighbourhood effects" påverkan på elever och se om effekterna kan finnas inom skolan och inte bara i bostadsområden. Man har även stor mängd data som man analyserar i boken, över 120 skolor och nästan 20000 elever som kommer från Amsterdam har man samlat in data ifrån. Datan är allt ifrån statistik var de bor och går i skolan till djupgående intervjuer med ungdomar vilken ger en bra inblick från eleverna.

Det resultat man kom fram till var att om man tar elevens område den bor i och skolan i beaktning separat, så kan området påverka elevens skolgång. Så om eleven bor i ett segregerat område med dålig syn på en möjligheter i framtiden, så kan elevens skolresultat försämrans på grund av den dåliga synen på framtidsmöjligheter från bostadsområdet.

I Sverige så finns det väldigt många segregerade områden och skolor. John Östh, Eva Andersson & Bo Malmberg (2012) fokuserar på detta i sin rapport. Det viktiga i deras rapport var inte att studera segregation inom skolor, utan att studera varför det skiljer sig så mycket mellan skolor och dess resultat bland eleverna. Detta är något som har ökat drastiskt sedan början på 2000-talet. I Sverige så ska all utbildning vara utav samma kvalitet, så även fast det blir fler och fler skolor så ska inte betygsvariationen öka, teoretiskt sett. Detta är tyvärr inte fallet i Sverige, visar deras studie. Både betyg och kvalitén på utbildningen kan skilja från skola till skola.

De skriver även om hur tillväxten av privatskolor har gjort att många skolor får marknadsföra sig för att locka till sig elever. Många kommunala skolor har särskilda inriktningar inom sporter eller teater och liknande medan många privata skolor har inriktningar som ekonomi. De studerar hur dessa saker kan påverka elevernas resultat beroende på var skolan ligger, och vilken typ av skola det är. Många gånger är tyvärr en skola placerad i en förort ofta präglad av dåligt rykte och dåliga skolresultat.

Ove Sernhede (2009) skriver om marginalisering och segregation i Sverige där man diskuterar förortsskolor, inlärningsprocesser och ungdomskulturer.

De unga eleverna som går i storstädernas förortsskolor nämns som skolsystemets förlorare mot bakgrunden av att år 2007 är ca. 45% av alla som lämnat grundskolan (i de skolor som ingår i denna studie), inte har lyckats med att nå målen i minst 2 ämnen. Trots att det finns individer i förorten som lyckats med att skaffa sig en bra utbildning och ett bra jobb så är det fortfarande tydligt att skolorna i förorten inte ger samma förutsättningar som andra skolor, trots att lärarna gör ett bra jobb. De som växer upp i en förort känner sig ofta som en andra klassens medborgare och med sina sämre förutsättningar så tar de ofta jobb som majoriteten inte vill ha. Detta kan vara jobb som är under obekväma tider exempelvis.

Man skriver även att missnöjet från eleverna i de segregerade skolorna visar ofta inte genom organiserade protester eller liknande, utan i många fall brandattentat mot skolan eller att man kommer i konflikt med de som styr skolan. Detta har gjort att segregerade områden på senare år har fått mer resurser genom polisen med bevakning med mera.

Detta missnöje från elever finns tyvärr runt om i skolor i hela Sverige. Dennis Beach och Ove Sernhede (2010) analyserar hur dessa missnöjda elever presterar i skolan. Med hjälp av etnografiskt forskning fokuserar man på i denna artikel att visa hur utbildningen framställs

som en möjlighet för elever som både växer upp och studerar i de mest segregerade skolorna och förorterna i Sverige. I denna artikeln har de jämfört tre gymnasieskolor som är mångkulturella med mer än 35 olika etniska bakgrunder. Resultaten visar att dessa skolor är underfinansierade samt att de har svårigheter med att rekrytera personal jämfört med andra skolor vilket visar att de har bristande resurser. Ännu ett resultat som tas upp i artikeln är att sedan 2005 har över 50% av eleverna i de studerade gymnasieskolorna misslyckats med att få godkänt betyg i alla ämnen på grundskolan.

Eleverna i dessa utsatta områden ser sig själva som andra klassens medborgare och att både skolorna och områden lider fortfarande av ökad fattigdom, låginkomsttagare, låg utbildningsnivå vilket inte bara gör att området förlorar status utan även andra svårigheter som att exempelvis integrationssvårigheter.

Man beskriver även att systemet av utbildningsval visar sig vara något som utnyttjas mer av mellan och övre mitten-klasserna medan invandrargrupper har ett mer begränsat utbildningsval vilket också ökar segregationen.

Invandrare visar sig också ha svårt att integrera sig på grund av att de har ett annat språk och en annan kultur, detta sägs kan ha en påverkan på deras motivation och ansträngning i skolor och samhällen men ändå är det skolan som är det viktigaste verktyg för dem för att kunna överleva de sociala och ekonomiska konsekvenserna av begränsat medborgarskap.

Även fast det verkar som att de segregerade skolorna i Sverige kommer fortsätta vara segregerade och ha dåliga rykten långt in i framtiden så finns det ändå hopp. Anneli Schwartz (2013) skriver kring detta och har som utgångspunkt en skola i Sverige, som man valt att kalla Älvdalsskolan. Skolan är i en mångkulturell förort och det nämns även att på grund av det fria skolvalet så har Älvdalsskolan fått fler skolor att konkurrera med och på så sätt gjort den mer segregerad än tidigare. Sedan att boendesegregationen har ökat inom hela Sverige har gjort att blivit mer homogen bland eleverna. Älvdalsskolan har förändrats mycket under de senaste tio åren med kriser, förändringar i medias åsikter men även politiska förändringar. De har även följt en viss typ av pedagogik, den så kallade Monroe pedagogiken, skapad av Lorraine Monroe. Den pedagogiken har sin grund i New York där den har varit framgångsrik. Pedagogikens grundpelare är: kärlek, tydliga strukturer och höga förväntningar på eleverna. Det intressanta med pedagogiken är att även fast Älvdalsskolan är placerad i en förort och är till stor grad segregerad, så känner eleverna sig trygga där och känner att lärarna vill att de

ska ha bra skolresultat. Detta visar att en segregerad skola fortfarande kan ha bra resultat från eleverna med rätt styrelse och pedagogik.

5. Resultat

Utifrån kvalitativ metod:

Alla föräldrar som vi intervjuade upplever det geografiska läget som något negativt både för skolan och eleverna som går där, detta eftersom skolan ligger i ett särskilt utsatt område med hög kriminalitet. En av de intervjuade förklarar att hon anser att det geografiska området har ett dåligt inflytande på eleverna, att många utav eleverna ser upp till fel personer i området och därmed tappar engagemang i skolan.

Vidare var föräldrarna överens om att skolan skulle bli bättre om det dels var mindre klasser men även betydligt fler svenskfödda elever i skolan. De förklarar att skolan i dagsläget består mestadels av invandrare vilket exempelvis leder till att eleverna pratar sitt modersmål med varandra och därmed inte blir lika beroende av det svenska språket som de hade varit om det fanns fler svenskfödda elever i skolan. Detta leder exempelvis till att eleverna får sämre utveckling i det svenska språket.

När vi ställde frågan om hur de såg på fördelningen av olika ursprung i denna skola så var även där svaren väldigt lika. Fördelningen av olika ursprung ansågs vara dålig i denna skola på grund av ett högt antal utrikesfödda och väldigt lågt antal svenskfödda elever, förutom att det påverkar skolans status så påverkar det skolresultaten negativt menar de. Fyra av de fem intervjuade föräldrarna ansåg att deras barn skulle haft bättre förutsättningar och även bättre skolresultat om de hade gått på en skola som har större andel svenskfödda elever.

Vi frågade informanterna vad de tyckte om det fria skolvalet och där var svaren lite olika. Tre av informanterna tyckte att det var bra och hade en uppfattning om vad det är, medan de andra två informanterna inte hade en aning om vad fria skolval är och därför inte hade en åsikt om det.

Det argumentet som vägde tyngst när det kom till fördelarna med denna skola var att det låg i närheten av bostaden, samma anledning lyftes fram när vi ställde frågan: "Finns det något avgörande som gjorde att ditt/dina barn började på denna skola?", även här var avståndet till skolan den avgörande faktorn. Därefter ställde vi en följdfråga där vi frågade om varför avståndet är så viktigt, svaret vi fick var att alla hade någon form av begränsning såsom tid, inget körkort, bristande ekonomi och liknande.

Vår kvantitativa metod gav oss några intressanta resultat trots det lilla urvalet, men med dessa resultat kan vi som tidigare nämnt inte dra några slutsatser.

Resultatet visade att 85% tycker att fria skolval är något positivt, 80% tyckte även att eleverna inte har samma förutsättningar på alla skolor.

Resultatet visar att många tycker att det fria skolvalet är något bra samtidigt som många tycker att eleverna inte har samma förutsättningar på alla skolor. Den uppfattningen vi får av detta är att eleverna söker sig till bättre skolor med hjälp av det fria skolvalet för att därmed få bättre förutsättningar.

6. Analys

I mycket av den tidigare forskningen som vi har med i denna studie så menar man att det fria skolvalet har gjort de svenska skolorna mer segregerade än tidigare, speciellt i förorter till storstäderna. Vissa av föräldrar som vi intervjuade tyckte att det fria skolvalet var en bra sak som har införts samtidigt som andra inte visste vad det innebär. Trots det så delgav föräldrarna att de hade valt Vivallaskolan för sina barn eftersom det var den närmaste skolan till deras bostad. Det finns dock ett flertal saker som kan ha påverkat valet av skola.

Böhlmark, A. et al. (2015) skriver i sin rapport att välutbildade föräldrar oftast är mer insatta i skolvalet och kan hjälpa sina barn att välja den bästa skolan. Sedan skriver Hansen, K, Y. & Gustafsson, J, A. (2015) och Kallstenius, J. (2010) så kan detta dock göra att familjer med sämre socioekonomisk bakgrund inte har samma förutsättningar när det kommer till skolval för sina barn. Andersson, E. et al. (2011) beskriver även att alla familjer inte har samma transportmöjligheter, de har exempelvis ingen bil som de kan köra barnen till skolan med vilket informanterna också påpekade var ett hinder för att kunna ha barnen på en annan skola. Så vissa familjer har inte möjligheten att undersöka vilken skola som är den bästa för sina barn medan andra har mycket större möjlighet att göra ett aktivt skolval. Dessa faktorer har med stor sannolikhet påverkat våra informanter och andra föräldrar till elever på Vivallaskolan och andra segregerade skolor runt om i landet.

Enligt Beach, D. & Sernhede, O. (2010) så utnyttjas det fria skolvalet mer av medel och överklassen medan låginkomsttagare och speciellt invandrare inte använder sig av det fria skolvalet i samma utsträckning. Detta leder dock till segregation inom den svenska skolan då vissa skolor får många bra elever och vissa skolor får många dåliga elever. I intervjuerna med föräldrarna så beskrev de att barnen gick på skolan eftersom den låg i närheten av hemmet, inte att det var en skola med bra rykte sen tidigare. Det är troligtvis så att föräldrarna inte hade möjlighet att undersöka och jämföra skolor som vi tidigare nämnde, därför började barnen på Vivallaskolan.

Sernhede, O. (2009) studie visar att storstädernas förortsskolor har en stor majoritet som går ut grundskolan med betyg som ej är fullständiga. Det kan man se är fallet med Vivallaskolan, även här är det många elever som inte går ut med fullständiga betyg. På Skolverkets hemsida (2016) kunde vi ta del av statistik från Vivallaskolan och två närliggande skolor, Adolfsbergsskolan & Karl Johansskolan. Skolorna ligger 8,2 km samt 2,5 km ifrån

Vivallaskolan. I Vivallaskolan var det under 45% som gick ur årskurs 9 med fullständiga betyg och det andra två skolorna var det cirka 90% som gick ut med fullständiga betyg.

Beach, D. & Sernhede, O. (2010) beskriver utifrån sin studie att ungdomar som bor i segregerade förorter ofta ser sig som andra klassens medborgare och att de inte har samma förutsättningar som resten av befolkningen. I artikeln som Sernhede, O. (2009) skrivit och Skolverkets (2016) statistik visar att en stor majoritet inte går ut grundskolan med godkänt i alla ämnen och detta beror på ett antal faktorer. Först som vi har varit inne på tidigare att man anser sig inte ha samma möjlighet att lyckas i skolan som om de skulle gått i en mindre segregerad skola. Sedan är det många skolor som inte har tillräckliga resurser i form av lärare. Skolverkets (2016) statistik visar att Vivallaskolan har cirka 70% behöriga lärare medans de två närliggande skolorna har över 80%. Beach, D. & Sernhede, O. (2010) menar även att segregerade skolor ofta har problem med att anställa tillräckligt med behöriga lärare för att tillgodose elevernas behov. Anledningen till detta är att många förortsskolor har dåligt rykte och därav är det få lärare som väljer att undervisa där.

En av anledningarna till varför det har blivit så segregerat inom skolor i Sverige menar Östh, J. et. al. (2012) är på grund av expansionen av friskolor, speciellt inom storstäderna. Både Kallstenius, J. (2010) och Östh, J., et. al. (2012) menar att tillväxten av privatskolor har gjort att skolor blivit tvungna att konkurrera om elever. Många skolor väljer att marknadsföra sig för att behålla sitt goda rykte och locka till sig nya elever varje år. På vissa kommunala skolor har elevantalet minskat eftersom många söker sig till privata innerstadsskolor vilket leder till ett överflöd av lärare. Dessa faktorer har gjort att skillnaden på resultaten från skola till skola har ökat. De skolor som inte lider av segregation har liknande resultat eller bättre än tidigare och de segregerade skolorna har många fall fått sämre resultat hos eleverna.

De intervjuade upplever det geografiska läget av Vivallaskolan som något negativt då den ligger i, som tidigare nämnt ur polisens rapport (2015) ett särskilt utsatt område där det finns hög kriminalitet. Informanterna anser att det har ett dåligt inflytande på både skolan och eleverna som går där. En av de intervjuade föräldrarna förklarar även att eleverna ser upp till de äldre ungdomarna som hänger i gäng och bor i området, detta anser föräldern leder till att eleverna blir mindre engagerade i skolan. Östh, J., et al. (2012) menar att om området får ett dåligt rykte så blir skolan i området även mindre attraktiv, exempelvis om ett område är känt för att vara kriminellt så kanske föräldern inte känner att det är det tryggaste skolvalet för sitt

barn och därmed är det enkelt att man väljer bort vissa skolor. Sernhede, O. (2009) beskriver att människor i många fall går ihop och protesterar om det är något de är väldigt missnöjda med. Men i dessa segregerade områden och skolor är det vanligare att man uttrycker sig på ett annat sätt, exempelvis genom att begå brott. Detta gör att området blir mindre tryggt för barn att vistas i under sin uppväxt.

Föräldrarna på Vivallaskolan framförde i intervjun att de tycker att det dels borde vara mindre klasser men även betydligt fler svenskfödda elever. Fyra av de fem intervjuade föräldrarna ansåg att deras barn skulle haft bättre skolresultat om skolan hade fler svenskfödda elever. Skolverkets statistik (2016, bilaga 1) visar att 95% av eleverna på Vivallaskolan har utländsk bakgrund. Jämfört med Adolfsbergsskolan som vi tidigare nämnt i studien, har endast 11% elever med utländsk bakgrund. De förklarar att skolan i dagsläget består mestadels av invandrare vilket exempelvis leder till att eleverna pratar sitt modersmål med varandra och därmed inte blir lika beroende av det svenska språket som de hade varit om det fanns fler svenskfödda elever i skolan. Detta leder exempelvis till att eleverna får sämre utveckling i det svenska språket. Som Richards, M, P. (2014) och Conger, D. (2005) skriver så har det blivit att "lika söker lika" inom Vivallaskolan. Detta är eftersom bostadsområdet Vivalla är segregerat och mångkulturellt därmed blir även skolan drabbad på samma sätt. Detta är inget som endast förekommer i Sverige utan även i andra länder som exempelvis USA vilket Conger, D. (2005) har studerat. Studien visar även att om en hel skolas klasser var mer slumpmässigt sammansatta så skulle de troligtvis inte vara lika segregerade. Conger (2005) menar att klasser ofta är systematiskt sammansatta, att exempelvis att de stökiga eleverna hamnar i en klass medans de duktigare eleverna hamnar i en annan klass. Detta vet vi dock inte om det är fallet med Vivallaskolan men utifrån vad föräldrarna har delgett i intervjuerna skulle det vara möjligt. Sedan vet vi inte om elevernas skolresultat skulle bli bättre med slumpmässiga klassindelningar.

Det är även möjligt att de negativa effekterna från boendesegregation följer med in i skolan och gör den mer segregerad än tidigare. Sykes, B. (2011) menar att de så kallade "Neighbourhood effects" som vi tog upp i tidigare forsknings kapitlet kan föras vidare till skolan. Om man bor i ett stigmatiserat område som Vivalla, kan den negativa synen på framtiden följa med eleverna in i skolan och på så sett försämra deras resultat i skolan. Östh, J. et al. (2012) menar att dessa effekter är mer påtagligt i segregerade områden med lågutbildade än områden där det bor välutbildade. Som Böhlmark, A, et al. (2015) skriver så

är det vanligt att välutbildade föräldrar nyttjar det fria skolvalet eftersom de vill det bästa för sitt respektive sina barn. Samtidigt så har många familjer som bor i segregerade områden inte den möjligheten som vi nämnt tidigare. Detta kan vara en av anledningarna till att elevernas skolresultat är så pass låga i Vivallaskolan, områdets negativa syn på framtidsmöjligheter påverkar eleverna i skolan och gör att de blir mindre motiverade att prestera i skolan.

Det finns vissa positiva exempel med segregering inom den svenska skolan. Skolan som Schwartz, A. (2013) kallar för Älvdalsskolan har ett bra rykte och elever med bra betyg trots att den ligger i en förort och är segregerad. I Älvdalsskolan har man använt sig av den så kallade "Monroepedagogiken". Det viktigaste inom pedagogiken som vi nämnde tidigare är att ha höga förväntningar på eleverna, tydliga strukturer inom skolan och sist men inte minst kärlek. Denna pedagogik menar hon har fungerat väldigt bra för skolan, eleverna känner sig trygga i skolan, de litar på lärarnas undervisning och resultaten håller en hög nivå. Detta visar att det går bevisligen att ha en skola i en stigmatiserad förort och fortfarande ha bra resultat från eleverna och ett gott rykte. Frågan är då om denna pedagogik skulle fungera på fler skolor? På exempelvis Vivallaskolan som vi har studerat? Skulle en ändring i pedagogiken vara tillräckligt för att göra skolan mindre stigmatiserad?

7. Slutsats och diskussion

Utifrån vår empiri och tidigare forskning har vi lyckats komma fram till en del slutsatser kring våra frågeställningar.

Hur ser föräldrarna på barnens möjligheter att lyckas i Vivallaskolan?

Föräldrarna vi intervjuat har samma åsikter kring denna fråga, de anser att eleverna på Vivallaskolan har sämre förutsättningar jämfört med andra skolor i bättre områden. Även i studien utförd av Hansen, K, Y. & Gustafsson, J, A. (2015) är uppfattningen att elever i segregerade skolor inte har de möjligheter som eleverna i de mer eftertraktade skolorna.

Har elever på Vivallaskolan samma förutsättningar som elever på de mer populära skolor?

De svar vi fått utifrån vår förundersökning visar att 80% tyckte att eleverna inte har samma förutsättningar på alla skolor, även om vi inte kan dra en slutsats baserad på bara detta så hjälper det oss att få frågan i en viss riktning. Datan vi fått utifrån vår kvalitativa metod visar att 4 av 5 föräldrar anser att deras barn skulle haft bättre förutsättningar om de hade gått på en annan skola.

Vidare har vi även jämfört Vivallaskolan med Adolfsbergsskolan, en mer populär skola som ligger i ett av Örebros finare områden. Här visar statistiken att Adolfsbergsskolans elever har bättre förutsättningar att lyckas eftersom statistiken visar att de har fler behöriga lärare och många fler elever går ut med godkända betyg. Det var även stor skillnad mellan skolorna när det kommer till fördelningen av olika bakgrunder, Adolfsbergsskolan hade cirka 95% elever med svenskt ursprung, medans Vivallaskolan endast hade 5%. Detta är någonting vi även ser i den tidigare forskningen, att utsatta områden oftast består av mångkulturella skolor som har betydligt sämre skolresultat jämfört med majoriteten.

Har fria skolval en påverkan på skolsegregation?

Utifrån tidigare forskning har vi kommit fram till att det fria skolvalet har gjort svenska skolor mer segregerade än tidigare. Exempelvis i studien från Hansen, K, Y. & Gustafsson, J, A. (2015) visar man att en av de avgörande faktorerna för ökad skolsegregation är det fria skolvalet. En till faktor är den ökande bostadssegregationen i landet.

Utifrån våra intervjuer så framkom det att vissa tycker att det fria skolvalet är bra samtidigt som andra inte visste vad det var. Detta visar att alla inte kan nyttja det fria skolvalet eftersom

de saknar information om det. Det framkommer även att det är vanligt i studierna som Beach, D. & Sernhede, O. (2010), Kallstenius, J. (2010) samt Andersson, E. et al. (2011) har skrivit.

8. Bilaga 1:

Skola	Skol- enhetsko- d	Typ av huvudman	Huvudman	Elever, förskoleklass	Andel (%) flickor, förskoleklass	Elever, årskurs 1-9	Andel (%) flickor, årskurs 1-9	Andel (%) elever med utländsk bakgrund, åk 1-9
7 Adolfsbergsskolan 7-9	47684564	Kommunal	Örebro	.	.	402	52	11
8 Adolfsbergsskolan F-6	28337496	Kommunal	Örebro	64	50	364	40	15
9 Almbro skola	20662016	Kommunal	Örebro	23	61	107	52	..
10 Vivallaskolan 7-9	57981090	Kommunal	Örebro	.	.	220	45	95
11 Almby skola 7-9	22049573	Kommunal	Örebro	.	.	340	43	35
12 Almby skola F-3	94264239	Kommunal	Örebro	98	43	244	51	9
13 Askers skola	30738069	Kommunal	Örebro	13	..	29	48	..
14 Björkhagaskolan	61730546	Kommunal	Örebro	46	43	108	50	12
15 Brickebackens skola	52031697	Kommunal	Örebro	39	54	224	41	67
16 Brukets skola	30929461	Kommunal	Örebro	25	44	95	37	77
17 Brunsskolan	50047434	Kommunal	Örebro	69	49	344	48	11
18 Eklundaskolan	72004455	Kommunal	Örebro	39	64	142	48	13
19 Engelbretskolan	82807694	Kommunal	Örebro	.	.	802	49	24
20 Ervalla skola	40703394	Kommunal	Örebro	11	..	81	53	..
21 Garphyttans skola	89477947	Kommunal	Örebro	29	48	158	44	..
22 Glanshammars skola	17183375	Kommunal	Örebro	59	51	286	45	7
23 Gumaeliuskolan	74902204	Kommunal	Örebro	.	.	566	45	36
24 Hagaskolan	17643323	Kommunal	Örebro	24	46	292	45	82
25 Hampetorps skola	57519823	Kommunal	Örebro	4	..	43	49	..
26 Hovstaskolan 4-6	87472574	Kommunal	Örebro	.	.	173	45	9
27 Hovstaskolan F-3	91629136	Kommunal	Örebro	76	50	223	46	9
28 Kilsmo skola	81643358	Kommunal	Örebro	7	..	3	..	.
29 Kryddgårdsskolan	63524247	Kommunal	Örebro	26	42	76	46	..
30 Latorps skola	66004397	Kommunal	Örebro	18	..	38	47	..
31 Lillåns skola 7-9	84774734	Kommunal	Örebro	.	.	336	45	12
32 Lillåns skola F-6	63158277	Kommunal	Örebro	39	36	246	47	13
33 Lillåns Södra skola	31288135	Kommunal	Örebro	21	67	160	46	12

8.1 Bilaga 2

Denna uppsats är skriven av två personer.

Vi har ansvarat för var sitt kapitel men båda har bidragit i alla delar av arbetet.

De delar Leo Pedersen ansvarat för: Tidigare forskning, analys, vivallaskolan och det geografiska området.

De delar Irfan Kozica ansvarat för: Sammanfattning, metod, resultat.

Följande delar har båda ansvarat för: källförteckning, bilaga, slutsats och diskussion.

9. Källförteckning

Andersson, E., Malmberg, B. & Östh, J., (2011). *Travel-to-school distances in Sweden 2000–2006*. Stockholm: Dept. of Human Geography.

Beach, D. & Sernhede, O. (2010). *From learning to labour to learning for marginality: school segregation and marginalization in Swedish suburb*. Borås: Borås universitet.

Böhlmark, A., Holmlund, H. & Lindahl, M. (2015). *Skolsegregation och skolval*. Uppsala: IFAU.

Conger, D. (2005). *Within-School Segregation in an Urban School District*. Washington: School of Public Policy and Public Administration.

Johannessen, A. & Tufte, P, A. (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber AB

Kallstenius, J. (2010). *De mångkulturella innerstadsskolorna*. Stockholm: Stockholms universitet

Hansen, K, Y., & Gustafsson, J, E. (2015) *Causes of educational segregation in Sweden – school choice or residential segregation*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Owens, A., Reardon, S, F. & Jencks, C. (2016). *Income Segregation Between Schools and School Districts*. American Educational Research Journal August 2016, Vol. 53

Sykes, B. (2011). *Spatial order and social position: Neighbourhoods, schools and educational inequality*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Östh, J., Andersson, E. & Malmberg, B. (2012). *School choice and increasing performance difference: a counterfactual approach*. Stockholm: Stockholms universitet.

Sernhede, O. (2009). *Territoriell stigmatisering, ungas informella lärande och skolan i det postindustriella samhället*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Schwartz, A. (2013). *Pedagogik, plats och prestationer*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Richards, M, P. (2014). *The Gerrymandering of School Attendance Zones and the Segregation of Public Schools: A Geospatial Analysis*. American Educational Research Journal December 2014, Vol. 51.

Polisen, (2015), *Utsatta områden -sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser*, Nationella operativa avdelningen, Stockholm (2017-05-12)

[https://polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/%25C3%2596vriga%20rapporter/Utsatta%20omr%25C3%25A5den%20-%20sociala%20risker%20kollektiv%20f%25C3%25B6rm%25C3%25A5ga%20och%20o%25C3%25B6nskade%20h%25C3%25A4ndelser%20\(2\).pdf](https://polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/%25C3%2596vriga%20rapporter/Utsatta%20omr%25C3%25A5den%20-%20sociala%20risker%20kollektiv%20f%25C3%25B6rm%25C3%25A5ga%20och%20o%25C3%25B6nskade%20h%25C3%25A4ndelser%20(2).pdf)

Vivalla (u.å.). *Om Vivalla*. <http://www.vivalla.se/om-vivalla> (2017-05-20)

Örebro (2016). *Vivallaskolan*.

<http://www.orebro.se/2.748886bc11463dec5c0800026228.html> (2017-05-22)

Skolverket (2016) *Välja skola- Statistisk jämförelse*

http://valjaskola.se/servlet/Satellite?c=Page&cid=1374097628936&pagename=skolresultat%2FPage%2FcompareSchool&schools=47684564,28067210,57981090&schoolType=compulsory_school&latitude=&longitude=

(2017-05-20)